

ՄԵԼԿ

Տարեկան դիմել 10 րոպե, կես տարվանը 6 րոպե:
Առանձին համարները 5 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմյանի խմբագրատան մէջ:

Ոտարարագրացիր դիմում են ուղղակի
Тифлис. Редакция «Мелк»

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի եւ տօն օրերէն):

Ցայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լիզիւդ:

Ցայտարարութիւնները համար զմարում են
իրարանցիւր ըստին 2 կոպեկ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ — ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ — ՀԱՅ-ԿԱՅԻՆՆԵՐԸ ԹԻՐ-ՔԻՄԱՅԻՆ: Գերմանիա: Ֆրանսիա: Նիդերլանդ: Թիւրքիա: — ՀԵՌԱՊՈՒՆԵՐԸ — ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ — ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ, Կալուածական խնդրի առիթով մի քանի նկատողութիւններ:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԲԱՐՈՒԹՅՈՒՆ մեզ գրում են: «Կրթութեան հարցի աշխատանքը, բացի այդպիսի նպատակից փութացած մեղմանների և արած ծախսերի վնասը հաշուում է, ինչպէս ասում են, մօտ 30,000 րուբլ գումարի»:

Պ. Արեւ Ապրիլեանց, որ այժմ Բագրի մէջն է, այս օրերս սկսել է հանգանակութիւն հաւաքել յօգուտ «Ժողովրդի» լրագրի: Պարտնը արդէն հաւաքել է 50 րուբլ այդ նպատակով:

Ա.ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ մեզ գրում են: «Այս մօտ երեք շաբաթ է, որ «Մշակը» շաբաթը մի անգամ ենք ստանում, փոխանակ առաջվայ երկու անգամի: Ամբողջ շաբաթվայ համարները միանգամից ենք ստանում կիրակի օրը: Արդեօք չէր կարելի խնդրել փոստային վարչութեան որ շաբաթականը, ինչպէս առաջ, շաբաթը երկու անգամ ուղարկել «Մշակը»: Բացի սորանից վերջին ժամանակները այստեղի փոստատանիցն էլ սկսեցին լրագրիները համարները կորչել: Ինչպէս երևում է այդ համարները վեր են առնում այդպէս անուանված մոգիքի մէջ:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ ԱՌԻԹՈՎ ՄԻ ԳԱՆԻ ՆԿԱՏՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

I

Հրաւիրում ենք ընթերցողին աչքի անցնելու հետեւի մի քանի թւերը, որոնք վերաբերում են գիւղական հողաբաժնի մեծութեանը: Թւերի հետ գործ ունենալը երբեմն շատ ձանձրալի է, բայց երբ նրանք փոքր ի շատ է ճշդութիւն ունեն, խնդրի պարզելուն և բացայայտելուն շատ են նպաստում:

Նորբերս դուրս եկաւ Սեմեոնովի մի տնտեսական տեսութիւնը, որ վերաբերում է ռուս կենտրոնական 8 նահանգներին: Այդ նահանգների մէջ գիւղացիները համահաւասար հողաբաժին չեն ստացած ամենեքեան. մէկը ունի աւելի մեծ, միւսը աւելի փոքր հողաբաժիններ: Այժմ, հետաքննելով գիւղացու տնտեսական դրութիւնը, դուրս է գալիս, որ մի և նոյն համեմատութեամբ մի տեղ նա լաւ է ապրում, միւս տեղ ընդհակառակն թշուառ: Մէջ բերենք այն թւերը, որ յայտնի են այդ նահանգների գիւղական ազգաբնակչութեան բազմաթիւ մասին 20 տարվայ միջոցում:

Մինչ 1 դեքտեմբեր հող ունեցողը բազմացել է..... 16,80/0
2..... 17,30/0
3..... 19,
4..... 21,2
5..... 25,4

ազգասէրները, որոնց թիւը, գոհութիւն Աստուծու, մեզ մօտ էլ քիչ է: Իսկ տեղիս փոստային պ. վերատեսչին կը խնդրէինք աւելի ուշադրութեամբ վարվել բաժանորդների հետ և ոչ թէ ժամերով սպասել տալ նրանց փոստատան դռների առաջ, անդադար ասելով՝ «Ժամանակ չէ», «ուշ է», «անկարելի է», և այլ այս տեսակ խօսքեր: Գծադրապէս լրագրիները բաժանվում են առաջին հանդիպողին, իսկ իսկական բաժանորդները շատ անգամ իրանց թերթը չեն ստանում»:

Թիւրքիայից մեր քաղաքը եկող հայ մշակները, որոնք գալիս են այստեղ բանելու մինչև այժմ տոմսակ (բիլետ) ստանալու համար վճարում էին 1 կամ 2 րուբլ, իսկ այժմ թիւրքաց հիւպատոսը սկսեց պահանջել իւրաքանչիւրից 6 րուբլ, նրանց տոմսակ տալու համար: Եւ որովհետև խեղճները այդքան փող վճարել չեն կարող հիւպատոսը նրանց մասին զանգատվում է պօլիցիային և ըսնել է տալիս նրանց: Այս բոլորից բազմաթիւ հայ թիւրքաբնակաւոր մշակներ բանտարկված են Թիֆլիսում, որովհետև չեն կարող վճարել պահանջած գումարը: Տեսնելով որ անհնարին է այստեղ բանել, խեղճները խնդրում են արձակել նրանց, որ կարողանան վերադառնալ իրանց հայրենիքը: Բայց հիւպատոսը պահանջում է որ նախ վճարեն փող, և ապա գնան: Այդ մշակներից մի մեծ խումբ, որոնք դեռ բռնված չեն, եկան մեր խմբագրութիւնը խնդրելով մեզ որ մենք օգնենք նրանց: Բայց մենք ինչ կարող ենք անել, բացի իրողութիւնը հրատարակելուց:

Այս օրերս Թիֆլիսում գտնվող պ. Արշինարի մէջէլի մազադինի կառավարիչ, երիտասարդ պ. Ֆադէ անձնապաշտութիւն գործեց: Անձնապաշտութեան պատճառը անայայտ է:

6..... 27,6
6-ից աւելի..... 30,30/0

Ուրեմն որչափ մեծ է գիւղացու հողաբաժինը, այնքան աւելի էլ աճում է ամբողջ ազգաբնակչութիւնը այդ նահանգներում: Մի դեպքերից պակաս հող ունեցող ազգաբնակչութիւնը համարենք 2 անգամ աւելի ծանր է բազմանում, քան 6-ից աւելի ունեցողը. և մի և նոյն ժամանակը այն և այս ազգաբնակչութիւնը իրանց կազմուածքի և առողջութեան կողմից ևս բաւականին զանազանվում են: (Առ միշտ նկատենք, որ դեքտեմբերին ընդունված է հողու վրա հաշված-դուշալ):

Շատերը ասում էին և այժմ ևս ասում են, այդ վնաս չունի, որ գիւղացին քիչ հող ունի. նա կարող է իր ապրուստը հայթայթել և ուրիշ մասնաւոր պարագայումն քննել հետնաւորը: Առաջ թերեւ թւերը ընդհակառակը ուստատում են, որ ամբողջ մեծ գիւղական ազգաբնակչութեան վիճակը չէ կարելի հիմնել պատահական և անորոշ պայմանների վրա, իսկ լաւ յայտնի է, որ գիւղացուն քիչ հողաբաժին տուողները հենց այդպէս էլ արդարացում էին իրանց վարմունքը:

Շարունակենք այդ թւերից մի քանի ուրիշ եղանակացութիւններ ևս հանելու: Եթէ մի դեքտեմբերին հող ունեցող ազգաբնակչութեան համեմատ առնենք 2 դեքտեմբերին ունեցողները բազմանալը, յետոյ այս վերջինների համեմատ առնենք 3 դեքտեմբերին ունեցողները բազմանալը և այլն—այն ժամանակ կը ստանանք հետեւի թւերը. 4,230/0, 10,25, 13,33, 25,24, 13,24 և 16,260/0: Ուրեմն 2 դեքտեմբերական հողաբաժինը դեռ քիչ ազդեցութիւն ունի ժողովրդի աճման վրա համեմատած մի դեքտեմբերականի հետ—միայն 4,230/0: Բայց 3 և 4 դեքտեմբերականները արդէն սկսում են ազդել նկատելի կերպով 10,25 և 13,330/0—իսկ ինչ վերաբերում է 4—5 դեքտեմբերական հողաբաժնի ազդեցութեանը դա այնքան նշանաւոր է, որ առաջվայ թւերը բոլորը նսեմանում են և

ՍՂՆԱԽԻՑ մեզ գրում են, «Օգոստոսի 30-ին տեղիս գիւղատան մէջ ծառայող Սէրգէյ Բօղէ գործեց անձնապաշտութիւն իրան թունաւորելով: Անցեալ տարի էլ նոյն գիւղատան մէջ մի այլ ծառայող փորձ փորձեց իրան թունաւորելու, և այն ժամանակ պ. Բօղէ փրկեց նրան հաստատ մահից: Իսկ այժմ ինքն պ. Բօղէ իրան թունաւորեց. Նրան թաղեցին առանց քահանայի:

Սղնախից մեզ գրում են որ 29-ին օգոստոսի կարկուտ է եկել Սղնախի մերձակայ գիւղերում, մասնաւոր Ախաչէն և Մուկուզան գիւղերում, որոնք գտնված են իրանց ընտիր գիւղիներով: Այս տարի գիւղին շատ սակաւ կը լինի, ասում է թղթակիցը:

Լսում ենք որ Ներսիսեան դպրոցի հոգաբարձուներից մին, բժիշկ Ա. Բաբայեան առաջարկել է հոգաբարձական ժողովին վերցնել որդեգրութիւնը, այսինքն գիւղերովի աշակերտների փոխանակ, պահել երթեկէն ստիպելով առանձին թւերի մէջ տիրապետում են միշտ այլ և այլ հիւանդութիւններ:

Ղարսից մեզ գրում են հետեւեալը. «Պ. պ. Ղազարեանի, Կաճկաճեանի և Տէր-Յարութիւնեանից եռանդուն գործունեութեան շնորհով այստեղի հայ հասարակութիւնը կարեւորութիւն է դրում աշխատել ազգային գործերը առաջ տանելու: Դեռ երևան, Ալեքսանդրապոլ, նոյն իսկ Կովկասի մայրաքաղաքը, հարուստ Թիֆլիս յօգուտ թիւրքաց հայերի օտար պետութեանց առաջ պաշտպան հանդիսացող Վիէննայի լրագրի 50 րուբլ էլ տուած չեն, Ղարս քաղաքը արդէն 413 րուբլ է տուել նոյն նպատակին: Բացի յիշեալ երեք պարոններից մի խումբ երիտասարդների առաջինների հետ միացած, ամեն

յիւրաւ ազգաբնակչութիւնը մեծանում է 25,40/0 (համեմատած 3—4 դեք. հողաբաժնի ստացողների հետ): Այդ կէտից սկսած թէ և հողաբաժնի աւելի ևս մեծ լինելը ազդում է գիւղական ազգաբնակչութեան ատոմանաբար աւելի ևս բազմանալուն վրա: Բայց ոչ այնքան սաստիկ դանապանութեամբ:

Այս բոլորից կարելի է եզրակացնել, որ այդ նահանգներում 4 դեքտեմբերից պակաս հողաբաժնի ստացող ազգաբնակչութեան աճումը ճշված է միայն արտաքին հանգամանքների շնորհով: Երբ գիւղը ստանում է 4—5 դեք. հողաբաժնի, նրա աճելուն արգելք դնող կապերը թուլանում են. այսինքն ծնվողների թիւը շատանում է, մեծանողներին պակասում է այն, որանից յետոյ աւելացրած հողը, ինչպէս երեւում է այդ թւերից, արդէն ազդում է ոչ այնքան ազգաբնակչութեան աւելի ևս արագ բազմանալու վրա, որչափ նրա նիւթական աւելի ապահովութեան և աւելի հարուստ կենցաղավարութեան վրա:

Քիչ հողաբաժնի ունեցող գիւղացիները այն կարգից են, որ պատկանում էին կալուածատերերին: Դրանք զրկեցին գիւղացուն հողից և այդ նահանգներում նախկին կալուածատիրական գիւղացիներից միայն մի շատ աննշան մասը—1/24-ը ստացաւ մօտ 5 դեքտեմբերական հողաբաժնի, մինչդեռ տեղուական գիւղացիներից համարենք 2/3 մասը: Բայց որովհետև վերջինների թիւը, համեմատած առաջինների հետ շատ պակաս է, ուստի և գիւղական ազգաբնակչութեան մեծամասնութիւնը (2/3) անապահով դրութեան մէջ է:

Իմ սեփական ճանապարհորդութիւնները ինձ ամեն տեղ նոյնպէս ապացուցանում էին, որ բազմահող գիւղացիները միշտ աւելի ապահովված են և աւելի կանոնաւոր կերպով են բազմանում ու զարգանում: Ճիշդ է Մոսկվայի և Պեմսկի շրջանի խոշոր արդիւնաբերական

նախ ներդաշնակութեամբ միասին գործում են ազգային գործերում: Սրանց ժաշկան և տոկոսն աշխատութեան շնորհով մեր դպրոցները առաջ են գնում և այժմ կարելի է ասել որ Ղարսի հայոց դպրոցները օրինակելի դպրոցներ են: Յուսանք որ միշտ համաձայնութեամբ կը գործեն: Աղուանանց Գրիգորիս եպիսկոպոսը ամենից սիրված և յարգված անձ է: Բայց ցաւալի է որ Ս. վարդապետ Շիրակունու մասին նոյնը չենք կարող ասել: Սա իր անտակտ և անարդար վարմունքով ամեն տեղ խռովութիւն է դրում:

Մեզ գրում են ՂԱՐՍԻՑ և հետեւեալը. «Մեր կողմերը երկրի պողաբերութիւնը թէ և շատ առատ էր, սակայն վերջին ժամանակները երեք-ցաւ դաշտի մուկը, որ մեծ վնասներ տուեց բերքին: Կան երկրագործներ, որոնք գրեթէ ոչինչ չը ստացան իրանց արտերից: Երեք-ցաւ նոյնպէս մորեխ, բայց վնաս չը կարողացաւ տալ, որովհետև նրա հետ լոյս ընկաւ մի տեսակ թռչուն, որ սաստիկ կոտորում էր վնասակար միջատներին: Այն երկրագործը, որ այս տարի յոյս ունէր իր արտերից ստանալ 150 սօմար, հազիւ 70 սօմար ստացաւ: Իսկ կտաւատ ցանոցները հազիւ այնքան ստացան, որքան ցանել էին: Չը նայելով այսքան անաշուղտութեան, դարձեալ առաջին տեսակի ալիւրի պղղը ծախվում է 1 ր. 20 կոպեկով»:

ԵՐԵՒԱՆԻՑ մեզ գրում են. «Մշակը» զարթեցրեց կալուածական խնդիրը, և կամենում է մշակել, արծարծել այդ խնդիրը և հիմնաւոր եզրակացութիւն դուրս բերել նրանից: Շնորհակալ ենք ձեր լրագրից, որ նա միշտ նպատակ ունի ազգի շահերին պաշտպան հանդիսանալու, տկարներին զօրեղների դէմ պաշտպանելու: Այստեղի հասկացող մարդիկ շատ բաներ կարող էին հաղորդել այդ խնդրի

կենտրոնները, երբեմն տալիս են չափաւոր պարագայումներ այս և այս գիւղի բնակիչներին, բայց ընդհանուր գիւղական երևոյթներ քննելու ժամանակ՝ դրանց նշանակութիւնը դառնում է —համեմատած հողի ապահովութեան հետ—աննշան: Այն բազմահող գիւղերում, որոնք ընկած են Վօրգոզիկի և Նօվգորոդսկի նահանգների (հարաւային) սահմաններում, գիւղացիները ունեն աւելի հաց, աւելի անային անասուն, աւելի լաւ կենցաղավարութիւն: Ունենալով այդ բոլորը՝ նրանք աւելի խնդրուրոյն բնաւորութիւն ունեն, աւելի խնդրասիրութիւն և թոյլ չեն տալիս հեշտ կերպով իրանց հարստանալու և նեղելու: Նըրանց դրացիները, ընկած լինելով մի սակաւահող և երբեմն անբերրի երկրի վրա, առաջին տեսքից արդէն իրանց զանազան են տալիս առաջիններից: Փոքր հասակով թէ իրանք և թէ իրանց անասունները, անկարող ապահովել երկրի արդիւնքով ամենապակասոր պիտոյքները, մշտական ընկճված դրութիւն—անա երկրորդ կարգի գիւղական դրութեան պատկեր: Երբեմն հարեան երկու գիւղերի մէջ—միայն մեծ և փոքր հողաբաժնի ստանալուց—այնպէս մեծ զանազանութիւն է նկատվում, որ կարծես զանազան գաւառների հետ գործ ունեն և ոչ թէ հարեան գիւղերի հետ:

II

Պատմեմ այս տարվայ մի անցք Խուսաստանի կեսերից: Ամենք յիշում են, որ անցեալ ձմեռ սաստիկ հացի թանկութիւն էր Խուսաստանում: Նոյնպէս գուցէ յայտնի է, որ մեծ կապիտալ ունեցող հացավաճառները մեծ պաշարներ ունէին ժողոված. և աժան գնով ձեռք բերած հաց ու ալիւրը ծախում էին թանկ գնով: Հացը այնքան սկսեց թանկանալ, որ մի քանի վաճառականներ սկսեցին պաշարներ աւելի ևս մեծացնել և այս ու այն կողմից ալիւր ձեռք բերել

Հորը է թան գնահատելով — կալուածատրին
նձ վնաս է հասնում, ասում են ամին կողմից:
Կարմնալի է, որ այդ ցաւակցութիւնը յայտն-
ւում է կալուածատիրոջ վերաբերմամբ. նրա
նախն հոգսը շատերի դբաղեցնում է մեր առօ-
նի քաղաքի ծանօթներին: Ինչո՞ւ մի է նոյն
ամառիկ մտքի չէ գալիս և մեր խեղճ գիւղա-
ին: Ինչո՞ւ ուրախութեան աղաղակը այնքան
աղճճ չէ, որ խլացնէր կալուածատիրական
սրբականներին: Իւ ինչ ուրախութիւն կարող
է գալ մի վաճառական, որ երբեք չը գտաւ թէ
չէ բան է էպպէս մասնակցել լինելը ընդհանուր
ողովրդական բարօրութեան և ցարգացման

բերութիւնները ամենաբարեկամական էին համարուում, որովհետեւ անգլիական արտաքին գործերի մինիստրի օգնական Զարդ Կիլի բարեկամ էր Գամբետայի հետ: Այս ժամ Կիլի փարիզից անցնելով, չայցելեց Գամբետային: Ասում են, որ դրանց յարաբերութիւնները վատացել են առեւտրական զաշնագրի պատճառով: Կիլի, յուսալով Գամբետայի օգնութեան վրա, հաւատալից չէր, որ առեւտրական բանակցութիւնները Ֆրանսիայի հետ աշոգութեամբ կը վերջանան, մինչդեռ հակառակը պատահեց: Գամբետայ իր կողմից աշխատում էր կատարել իր խոստումները, բայց այդ նա շատ ուշ արաւ: Գամբետայի մինիստրութեան կազմելը մինչեւ այժմ խորհրդակցութիւնների առարկայ է: Նորերում Բուրբոնների պալատի մէջ հանրապետական միութեան և ձախակողմեանների ժողով կայացաւ, որին ներկայ էր և Գամբետայ: Նոր մինիստրութեան մասին առաջարկած հարցին Գամբետայ կողմնակի պատասխան տուեց, թէպէտ մի քանի պատգամաւորներ բացարձակ նրան յայտնեցին, որ նա իր ձեռքն առնի իշխանութիւնը հանրապետութեան շահերը պաշտպանելու համար:

Տոնիսի մէջ գեթարութիւնները մեծ չափեր են ստանում, չը նայելով, որ բէլլ ազատված է իր սիրելի Մուստաֆա-փաշայից, որ այժմ փարիզի մէջն է: Նրա յաջորդից շատ բան են սպասում: Ֆրանսիական մինիստր-առեւտրական ընդդիմաբանը է Տոնիսը վերջնականապէս Ֆրանսիայի հետ միացնելու գործին:

ԵԳԻՊՏՈՍ

Լուր է տարածված, որ Բ. Գուռը մտադիր է ուղարկել Եգիպտոս Սերփի-փաշային իբրեւ Բ. Գրան արտաքին կարգի հաւատարմաւոր: «Paris» լրագրի կայքէջի թղթակիցը հաղորդում է իր խօսակցութիւնը և Եգիպտական ապստամբների առաջնորդ Արաբի-բէյի հետ, որը ասել է, թէ Եգիպտական ապստամբութիւնը ոչինչով չէ սպառնում եւրոպացիներին: Նա աւելացրել է, որ ինքը պատասխանատու չէ կարող լինել և եւրոպացիների ապահովութեան համար, եթէ եւրոպական պետութիւնները մէկի զօրքերը Եգիպտոս ուղարկեն: Այդպիսի գործը եւրոպացիներին փոստիկ կ'ընթերցէ և կառող է ընդհանուր կոտորածի պատճառ դառնալ: Եթէ թիւրքաց զօրքեր ուղարկ-

վեն Եգիպտոս, Արաբի-բէյ մտադիր է նրանց ընդդիմադրել 5000 եգիպտական զօրքերով Բեմիդաոնի հրացաններով զինաւորված, բացի 150,000 բեդուիններից, որոնք նոյնպէս կը պատերազմեն օտարների դէմ: Եգիպտական հարցը դեռ ևս անորոշ դրութեան մէջ է: Անգլիան և Ֆրանսիան չեն կամենում զինաւորված միջամտութիւն գործել և այդ բանը թիւրքիային էլ չեն թոյլ տալիս: Հաւանական է, որ եգիպտական կառավարութիւնը ինքնիշխանաբար կարգի կը բերէ իր ներքին գործերը, չը վնասելով եւրոպական պետութիւնների շահերին:

Փարիզի մէջ լուր էր տարածվել, իբր թէ Ֆրանսիական մի զօրաբաժին պէտք է ուղարկվի Եգիպտոս: Այդ լուրը հերքվեցաւ մի քանի լրագրիներով, որոնք եգիպտական հարցը վերջացած են համարում: Թեպէտ դեմապստամբված օֆիցիւրները կայքէջի մէջ անուանի անձինքներից մի ժողով կազմեցին երկրի պէտքերը քննելու համար, խոստանալով նվաճարկել այդ ժողովի մեծամասնութեան վճիռն և օրինական ճանապարհով գործել: Ժողովը օֆիցիւրների մի քանի պահանջները չափազանցած համարեց, բայց խոստովանեց, որ մի քանի վերանորոգութիւններ անհրաժեշտ են և իր վրա առաւ պատասխանատուութիւն զօրքերի հանգստութեան համար, եթէ այդ վերանորոգութիւնները իրագործվեն: Թէպէտ սրանով չեն վերջնայ եգիպտական դժուարութիւնները, բայց Ֆրանսիական լրագրիները այդքանով էլ գոհ են:

ԹԻՒՐԿԻԱ

Կ. Պոլսի մէջ տարածված լուրերի համաձայն անգլիական դեսպան լորդ Կիլի-բէյի յայտնել է Բ. Գրանը, թէ Անգլիան ոչինչ չունի թիւրքաց արշաւանքի դէմ: Եգիպտոսի վրա, եթէ այդ արշաւանքը անհրաժեշտ կը լինի, բայց զօրքերի դուրս-թիւրքը Եգիպտոսի մէջ դեռ ևս կարօտ չէ այդպիսի միջոցի:

Թեպէտ մայրաքաղաք Կայիրէի մէջ ապստամբութիւն է ծագել, որ սպառնում է Տեղի-փաշային գահընկէց անել: 4,000 եգիպտական զինուորներ 30 թնդանօթներով շրջապատել են խեղիվ պալատը, պա-

հանջելով, որ բոլոր մինիստրները հրաժարական տան: Գեռ ևս ապստամբութեան խեղիվ պատճառները յայտնի չեն: Կայիրէի մէջ շատ անգամ պատահել են աննշան ապստամբութիւններ, որոնց պատճառը օֆիցիւրների և զինուորների անբաւականութիւնն է եղել պատերազմական մինիստրի դէմ: Թեպէտ շատ անգամ խոստացել է փոխել պատերազմական մինիստրին, բայց մինչև այժմ չէ կատարել իր խոստումները: Վերջին ապստամբութեան պատճառն էլ այդ է եղել: Մի քանիսը կարծում են, որ ապստամբութիւնը կազմակերպել է գահընկէց խեղիվ խմայիլ-փաշա: Մինչև այժմ ապստամբները ձեռնամուխ չեն եղել եւրոպացիների կայքին և կեանքին: Ապստամբված զուգուրներ բացի մինիստրների փոխելուց պահանջում են սահմանադրութիւն: Երբ նոր զօրքեր եկան ապստամբների զսպելու համար, խեղիվը անձամբ նրանց համոզում էր չը միանալ ապստամբների հետ, բայց նրա ասածները ի վերջի էին և այդ զօրքերն էլ միացան ապստամբների հետ: Դրանից յետոյ կանչվեցաւ անգլիական հիւպատոսը, որ յանձն առաւ միջնորդութիւն խեղիվի և ապստամբների առաջնորդ Արաբի-բէյի մէջ: Հիւպատոսը առաջարկեց ապստամբների պահանջները ներկայացնել թիւրքաց կառավարութեան քննութեանը այն պայմանով, որ խեղիվը կիրաւորէր նրանց, եթէ կը ստանայ Բ. Գրան հաւանութիւնը: Այդ առաջարկութիւնը ընդունվեցաւ, իսկ խեղիվը իր կողմից խոստացաւ փոխել մինիստրութիւնը: Ապստամբ զօրքերը շուտով հեռացան:

Եգիպտական կառավարութիւնը օտար պետութիւնների հիւպատոսներին մի շարքաբարեկան ուղարկեց, որով նա խոստանում է պահպանել հանգստութիւնը և կարգը: Ալէքսանդրիայից նոր զօրքեր են եկել և նրանց յանձնված է Արաբիի պալատի պահպանութիւնը: Հաւատացնում են, որ խեղիվը բնակվելու համար Ալէք-

սանդրիա կը տեղափոխվի: Անգլիական լրագրիները հաղորդում են, որ իտալական կառավարութիւնը առաջարկել է մի կօն-ֆերենցիա կազմել եգիպտական հարցը քննելու համար: Փարիզի մէջ այդ առաջարկութեան մասին դեռ ոչինչ յայտնի չէ:

ՄՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱՋԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 17 սեպտեմբերի: «Правительственный Вѣстник» լրագիրը հաղորդում է. Կրասնոսելսկայա սկզբնական ժողովրդական ուսումնարանին, որ ընդունված է Թագուհու հովանաւորութեան տակ, թոյլ է տրված Մարիամեան անուանվել: Պետական գործերի մինիստրի շրջաբերականի մէջ յիշված են արտօնութիւնները, որոնք տրված են գիւղացիներին պետական անտառներ գնելու ժամանակ: Կիւղացիները գրամական գրաւականներ կարող են փոխարինել համայնքի վճիռներով, զեղնութիւնների փոխարէն ապահովութեամբ և յուսալի տանտէրների առանձնական ապահովութեամբ: «Agence Russe» հաղորդում է. մինիստրների մասնաժողովը վճռեց մտցնել տեղեֆոնային հաղորդակցութիւն: Կիւղացիների հողերի յետ գնելու վճարի փոքրացնելը կը ներկայացնվի պետական խորհուրդին: «Новое Время» լրագիրը հաղորդում է. Երէկ կայացաւ Կրօնշտատի մէջ Բարձրագոյն Նաւարադ Փաշուհու և Մեծ իշխանների ներկայութեամբ: Նաւարադը 7 ժամից աւելի տևեց:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 17 սեպտեմբերի: Պետական բանկի 50% տոմսերը առաջին շրջանի արժէ 96 ռ. 62 1/2 կ., երկրորդ 93 ռ., երրորդ 94 ռ. 75 կ., չորրորդ 93 ռ. 85 1/2 կ., ներքին առաջին 50% փոխառութեան տոմսերը արժէ 225 ռ. 50 կ., երկրորդ 220 ռ. 25 կ., արեւելեան առաջին փոխառութեան տոմսերը արժէ 91 ռ. 25 1/2 կ., երկրորդ 91 ռ. 25 կ., երրորդ 91 ռ. 25 կ., օսկի 7 ռ. 64 կ.: Ռուսաց 1 ռ. 1օնգոնի վրա արժէ 25,94 պէնս, ռուսաց 100 ռ. Համբուրգի վրա արժէ 221 մարկ 50 պֆ., Փարիզի վրա արժէ 274 Ֆրանկ 50 սանտիմ: Բոյսայի տրամադրութիւնը շատ հանգիստ է:

ԽՈՐԱԳԻՐ—ՀԱՄԱՐԱԿՈՂ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Խորագրութեան վրա: Ազատելով հազարաւոր զինվորներին մի քանի կալուածատէրերից ունեցած կախումից—հասարակութիւնը կազմաւորեց ճանաւոր ժողովրդական աշխատանքը, նրա ապագայ մտաւոր և բարոյական զարգացման գործը:

Այժմ, կարծես, ընթերցողը կը համաձայնի մեզ հետ, որ կալուածատիրական լաւկանութիւնը ընդհանուր հասարակական ցաւակցութեան արժան չէ կարող համարվել: Եթէ քաղաքի մարզիկների միջ մասը, վաճառականները, մեծ ու փոքր բուրժուան ուրախութիւն չեն դրում գիւղացու ուրախութեան հետ միասին—գոնէ ցանկալի կը լինէր, որ իսկապէս անկեղծ ուրախացողների ձայները բարձրանային աւելի ու աւելի, որ գրականութիւնը թարգման հանդիսանար բոլոր ժողովրդական տրամադրութեան, որ նա պաշտպանէր ընդհանրական օգուտը, որ նա սրբնդէր պատմական արդարութեան ջատագուէրների խումբը աւելի ու աւելի ուժեղացնելու և ազդող չինելու համար:

Կը գայ ժամանակ և մեր ժողովուրդը այնքան կը զօրանայ, որ ինքը հրապարակապէս իր օգուտների պաշտպանը կը հանդիսանայ: Այն ժամանակ նա կը սկսի քրքրել և մեր օրերի թըշուառ դրութիւնը, երբ հայ ինտելլիգենցիան—հասարակաց իրաւունքների բարոյական ներկայացուցիչները—ամօթալի կերպով լուում է և եղել ժողովրդական ցաւ ու հոգսերի մասին, երբ նրա իրաւաբանը արհամարհում է եղել գիւղական իրաւունքների ուսումնասիրութիւնը և պաշտպանութիւնը... այն ժամանակ... բայց ինչ դատարկ միտքարութիւն:

(Կը շարունակվի)

գործին: Արեւ վաճառականներից շատերը մինչև անգամ դանդաղում են, որ տեղութիւնը իբր թէ մի վատ կարգադրութիւն է արել, թող չը տալով մասնաւոր մարդիկներին, վաճառականներին գիւղեր, գնելու, այսինքն, այնպիսի հողեր, որտեղ գիւղական տուրքեր կան,—այլ միայն հասարակ հողեր: Մինչդեռ ասում են այդ գանգատողները, ամենամեծ եկամուտ, գեաւոր տուրք գիւղական հողերն են.—մի խօսքով ոչ այնքան հողը, որքան մշակը:

Բայց ընթերցողի հետ փոքր ինչ խօսենք այն բանի վրա թէ արդեօք կալուածատիրոջ բողոքը—արդարացի բողոք է, և թէ հասարակութիւնը, ամբողջ ազգայնականութիւնը, մի որ և է վնաս ունեն այդ գործում, թէ գուցէ ընդհակառակն մի մեծ օգուտ: Խեղիվը շատ պարզ է, բայց ինչ պարզ բան հարկադրված չէ լինում մարդ բացատրելու: Երբ մարդկային օգուտները միմեանց են հանդիպում, այն ժամանակ ամենահասարակ ճշմարտութիւնները—բարդորդում, խճճվում և աղաղակաւորում են, այն ժամանակ, ինչպէս ասում է մի գրող, երկու անգամ երկուսի վրա ինդիք է յարուցվում թէ արդեօք 2×2 չէ կարող կազմել 3 կամ 5, նայած որը աւելի շահաւէտ է:

Կիցուք մի տեղ ժողովված է մարդիկների մի խումբ, որ բաժանված է, ասենք, հինգ դասակարգի: Առաջին դասակարգը ունի 1,000 ռուբլանոց հարստութիւն, երկրորդը—10,000 ռուբլանոց, երրորդը—գործարարներ և արհեստանոցներ, չորրորդը—հողեր ու կալուածներ, հինգերորդը զանազան տներ և շինութիւններ և այլն: Ամբողջ խումբը, միասին գումարած, ունի մի մեծ հարստութիւն, որ կարող է հիմք համարվել այդ խմբի գործունէութեան համար:

Այժմ երեկայինք թէ առաջին դասակարգը չէ 1,000 ռուբլանոց հարստութիւն ունեցողը, այլ երրորդը, իսկ գործարարներն ունեցողը դար-

ձել է առաջին դասակարգը: Նոյնպէս, ասենք թէ, երկրորդ դասակարգը հող ու կալուածքի տէր է դարձել, իսկ չորրորդը 10,000 ռուբլի դրամի տէրը: Հարցնում եմ այժմ—ամբողջ խումբը արդեօք մի որ և է օգուտ կամ վնաս ունի ստացած այդ փոփոխութեամբ. նրա ընդհանուր հարստութեան մեծութիւնը միթէ դրամով կայալայվում—Հասկանալի է, որ հարստութեան ամբողջ համագումարը մի և նոյնը կը մնայ, իսկ դասակարգերի փոփոխվելը թէն նոյն իսկ դասակարգերից մէկին կը բարձրացնի, միսին կը քաշացնի, բայց ընդհանուր խմբի վերաբերմամբ ոչինչ նոր բան չի անի:

Բայց այստեղ կարող է պատահել, որ դասակարգերի միմեանց անցնելուց, դրամը, զօրքի-նակ, կընկնի կալուածատէրի ձեռքը, որ անընդունակ կարող է դուրս գալ դրամական դրութեան մէջ. իսկ հողն էլ ընկնելով նրան կլին դրամատէրի ձեռքը կարող է անգործ մնալ: Բայց կարող է բոլորովին հակառակը լինել, որ այժմիս անընդունակ դրամատէրին կը փոխարին ընդունակը, իսկ երկրագործութեան վրա հող չը տանող կալուածատէրի տեղը կը բռնէ եւանդոտ և խելացի երկրագործը:

Այդ երկու պատահուածքներն էլ շատ հեշտութեամբ կարող են լինել. ուստի դասակարգերի և ստացուածքների մէջ կատարող շարժումը կարող է ապագայում և լաւ և վատ հետեւանք ունենալ: Աւելացնենք և հետեւալ դասադրութիւնը: Կիցուք թէ առաջին դասակարգից մի մարդ սաստիկ հարստացաւ, իսկ ընկերները աղքատացան. նոյնպէս կալուածատէրերից մէկը այնքան ոյժ ստացաւ, որ գնեց միւս սնանկաւոր կալուածքից մի մեծ կալուածք շինեց.—ձիւղ է այդ դէպքում: Թէն ամբողջ խմբի հարստութիւնը առանձին մի փոփոխութիւն առաջին անգամից գուցէ և չի ստանայ, բայց խումբը կաղ-

մոզները մեծամասնութեան դրութիւնը կը վատանայ: Ուրեմն մի և նոյն խմբի մէջ ընդհանուր հարստութիւնը մի և նոյնը մնալով մարդիկն երի մեծ մասը կառուելի գերազանց. մարդիկների ընդհանուր բարոյութիւնը և միջակ հարստութիւնը, թէ մարդիկների մեծ մասի մէջ չքաւորութիւն և մի փոքր մասնում խոշոր հարստութիւնը: Ուրեմն խօսքով: Ինչն է հասարակութեան հոգատարութեան առարկան—մարդը թէ դրամը.—ի հարկէ մարդը և ի հարկէ վերադասելի է ընդհանուր բարեկեցութիւն և զարգացումը...

Դառնանք այժմ կողմնաւան կալուածատիրական խնդրին: Կալուածատէրին առաջարկում են հողը յանձնել գիւղացիներին և յետ կենալ: Կրթանով հասարակութիւնը ոչ թէ միայն վնաս չէ անցնում, այլ և անպիսի օգուտ է ստանում. հողը պատմական երկրագործի ձեռքը: Եթէ գիւղական չը լինէին յանձնում, այլ գործին անտեղեկ և անընդունակ մի դասի—այն ժամանակ հասարակութիւնը կարող էր անհանգիստ լինել և բողոքել: Բայց հողը այն մարդուն է տրվում, որ և այժմ կալուածատէրի հողը իսկապէս գին և նշանակութիւն ունի: Եւ վերջապէս այդ հողը կալուածատէրի հողը չէ, այլ նոյն իսկ գիւղացիներին և եթէ պատմական ձախորդ հանգամանքները նրան կապել են կալուածատէրի իշխանութեան հետ—այժմ կապելը խեղիւց (էլ ինչ էք կամենում) գիւղացիները պարտաւորում են հողի գինը վճարել կալուածատէրին, իբր թէ այդ հողը այս վերջինին է լինել իր միայն երկնքից իջած լինէին այդ հողի վրա, իբրեւ օտար հիւրեր...

Հասարակական արդարութիւնը, ինչպէս վերև ասացինք, պատուիրում է հոգալ ընդհանուրի

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

Բ Ա Գ Ո Ւ

ԿՕՄԻՍԻՏԵՐԱԿԱՆ ԿԱՆՏՕՐԱՆ

Պատիւ ունիմ յայտնելու, որ այսուհետեւ ընդունում եմ ամենայն տեսակ ԿՕՄԻՍԻՏԵՐԱԿԱՆ ՑԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ կատարել Բազումայ մէջ. ցանկացող պարոններին խնդրում եմ ուղղակի դիմել ինձ իմ հասցէով.

Въ Баку. Абелю Давидову Агн-еяну.

Յանձնարարութիւնք կը կատարվին կատարել և անյապաղ:

Խոնարհարար խնդրում եմ նաեւ այն անձինքներին, որոնց մօտ մնացել են իմ հրատարակութեան «Խնթի» ապառիկներ կամ վաճառած գրքերի փողերը, անմիջապէս մեզ հասցնել, կամ ուղարկել Շուշի պարոն Յա-կոբ Մուսայելեանին:

Կօմիտիէն Արէլ Ապրեանանց.

ԾԱԽՎՈՒՄ ԵՆ 25% ԷԺԱՆ

քան թէ ուրիշ տեղ. Թէճ, կակաօ, ՇՕԿՈԼԱԿ, բիսկվիտներ, մուրաբաներ, բրինձ, ամաններ, բաժաններ, բօլակներ, թէյամաններ, սու-դօններ, ՄԱՏՈՒՑԱՐԱՆՆԵՐ, երես լուսնալու ամաններ, ԿՈՂՊԷՔՆԵՐ, ԶԵՆՍԱԿԱՆՆԵՐ, գլալներ, դանակներ, ԳՐԻՉՆԵՐ, թուղթ, ծրարներ, տետրակներ, մատիտներ, ՀՐԱ-ՑԱՆՆԵՐ, ԲԵՎՈԼՎԵՐՆԵՐ, մէջքակապներ, կլէճակ, ԹԱՄԲԵՐ, սանձներ, ութօններ, ՄԱՀ-ՃԱՎԱՆՆԵՐ, երեսբիշներ, թաշկինակներ, կանանց գուլթաներ, մարդկերանց գուլթաներ, տուալետի սապօն, հոտաւէտ ջրեր, շերբետ, ցիտրան մազնեղիա, խինայի գինի, պօրտ-վէյն, խերես, կօնիակ և 1,000 այլ առար-կաներ: ԱՆԳԼԻՍԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԵՋ: ՆՈՅՆ ՏԵՂԸ վաճառականնե-րին ՄԵԾ քանակութեամբ ծախվում է ԹԵՅ. պուզերով 40, 46, 52, 58, ր., իսկ ֆունտերով 1 ր. 1 ր. 10 ր., 1 ր. 20 ր., 1 ր. 40 ր., 1 ր. 60 ր. և 1 ր. 80 ր., իսկ ամենաբարձր թէյը ֆունտը 2 ր. քաշը ԱՌԱՆՑ ԹՂԹ:

ՀՐԱՑԱՆՆԵՐ 20—60 ր. և 204-ԲՕՐ (chokl bore) George Dau-ի գործարա-նից 120 ր., բեկովներ 4—34 ր., ԲՈՒԼ-ԴՕԳ (bull dog) 11—20 ր., կանանց թամբեր 65 ր., շեֆիլդի դանակներ 3 ր. 50 ր. գիւթինը, ալբոմներ կիսագնով, Ֆիլտրո-ներ և այլն: Ամենամեծ պահեստ հրացան-ների և բեկովներին թիֆլիսում:

14—100

Յայտնում ենք թիֆլիզում և գաւառնե-րում մեր ծանօթ պատուիրողներին, որ Անայցլայից վերադառնալով թիֆլիզ Գա-սօվակայա փողոցի վրայ՝ իշխանուհի Բէհ-բուգեանցի շինութեան մէջ բաց ենք արե խանութ, որտեղ սեպտեմբերի 10-ից կը սկսենք կանանց հագուստներ ձեւելու և կարելու պատուէրներ ընդունել: Նոյնպէս պատրաստ ենք մեզ պատուիրող գաւառացի-ների համար ուղարկել ամեն տեսակ գերի-աների զարդեր, գլխարկներ, գլխի և պսակի ծաղիկներ, շիբլաններ, ձեռնոցներ, հովա-հաւներ, փողպատներ, սպիտակեղէններ, կշօրիներ և այլն:

Դերձակ Գրիգոր և Շուշանիկ Անեանց

ԴԱՍԵՐ ԶՈՒԹԱԿԻ ՎԵՐԱ

ԱՇԱԿԵՐՏ ԱՊՈԼԻՆԱՐԻ ԿՕՆՏԱԿՈՒ ԴԱ-սեր է տալիս ջուլթակի վերա իւր տանը և այլ տներում:

Հասցէն Գփոցօփի փողոց Սարաջի տանը սենեակ № 12: 4—10

ԿԱՊԱԼՈՎ Է տրվում ՎԵԼԻԱ-ՄԻՆՈՎՍԿԱՅԱ, ՆԱԳՕՐԵՆԱՅԱ, ԵՒ ԳԱՆՈՎՍԿԱՅԱ փողոցները վրա գտնված ՏՈՒՆԸ: Պայմանները կարելի է իմանալ այդտեղ ԽՕՍՐՕԵՎԻ բնա-կարանի մէջ հոկտեմբերի 1-ից: 3—3

ԱՐԴԵՆ ԾԱԽՎՈՒՄ Է «ՀԱՅՈՑ ԼԵՋՈՒԹԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉ»

Անունով մեր 2ՈՐՐՈՐԴ տարու աշ-դաստգիրը Կենտրոնական և Կովկասեան գրաւաճառանոցներում:

Գինն է 60 կօպէկ

Գումարով առնողներին զիջում եմ լինի: Իսկ ով ցանկանում է հատը 55 կօպէ-կով ձեռք բերել, զինը ԿԱՆԻՍԿ ՎԾԱ-րելով թող զիմէ մեզ հետեւալ հասցէով. ВЪ Тифлисѣ.—На Авлабарѣ. Ива-ну Петровичу Назарьянцѣ.

Յ. Նազարեանց 16—25

ԹԵՅ ՍԻՐՈՂՆԵՐԸ ԵՒ ՃԱ-ՆԱՋՈՂՆԵՐԸ պէտք է գնեն ԱՆ-ԳԼԻՍԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ մէջ թէյ

լաւ տեսակի ֆունտը 1 ր. 20 ր. և 2 ր. և համեմատեն առաջինը 1 ր. 60 ր. հետ և երկրորդը 3 ր. հետ ամեն տեղ ԹԻՖ-ԼԻՍՈՒՄ, որպէս զի իմանան Անգլիա-կան խանութի մէջ ծախվող ամեն տեսակ թէյի համեմատական ԳԵՐԱՋԱՆ-ՑՈՒԹԻՒՆԸ: Բացի այդ Անգլիական խանութը կշռում է ՄԱԳՈՒՐ ԹԵՅ առանց ԹՂԹԻ և ԱՐՃՃԻ: 49—100

ԾԱԽՎՈՒՄ ԵՆ 30% ԷԺԱՆ ԲԱՆ ԹԵ՛ ՈՒՐԻՇ ՏԵՂԸ. մուրաբա-ներ, կօնֆիտներ, ԿԱԿԱՕ, բրինձ, Ա-

ՄԱՆԵՂԷՆ, բօլակներ, թաւեր, երես լուս-նալու ամաններ, չայնիկներ, ԲԱԺԱԿՆԵՐ, կիրակրի ամաններ (судки), մատուցարան-ներ, ԿՈՂՊԷՔՆԵՐ, ԴԱՆԱԿՆԵՐ, գլալներ, ԳՐԻՉՆԵՐ, թուղթ, մատիտներ, տետրակ-ներ, ՀՐԱՑԱՆՆԵՐ, ԲԵՎՈԼՎԵՐՆԵՐ, պրօմ-ներ, ՄԱՀՃԱՎԱՆՆԵՐ, ՀԱԳՈՒՍՏ, արիկօ, պա-րուսին, թաշկինակներ, երեսբիշներ, կլէճ-կա, գուլթաներ, ԹԱՄԲԵՐ, ՊՐՏՏ-ՎԷՑԵՆ, խե-րես, կօնեակ և այլն: ԹԵՅ մեծ քանակու-թեամբ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐԻ համար ՊՈՒՐԸ 44 ր., 46 ր., 48 ր., 50 ր., 52 ր., 54 ր., և այլն: Այդ բոլորը կարելի է գտնել ԱՆԳԼԻՍԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԵՋ: Մի և նոյն տեղը գտնելու համար մա-գնեղիա, խմոր ԾԱՐԱԻՒ ԳԵՄ, ԽԻՆԱՅԻ ԳԻ-նի ջրովի գէմ, կարթուսի փՅՅԻ, հեղուկ և ՍԱՊՕՆ, բժշկական թուղթ վատրկիցե-աի համար, պարսկական փօշի: 68—100

144 Արթուրու գալէթէ 144 ամենալէժան պահեստ մերէի և հայելիներ:

Մամուլի տակ է և մինչև սեպտեմբերի 27-ին տօնող թիֆլիսի առաջին զինագիւյրի նում պ. Աղայեանցի ԱՂԲԵՆՍՐԱՆԸ չորրորդ տպագրութեամբ և նոր անոր յաւելուածով ու փոփոխու-թեամբ Գինն է հատով գնողներին հա-մար 20 կօպէկ, իսկ գրաւաճառներին և հարկերով գնողներին 25% զիջում կը լի-նի: Ցանկացողը կարող են դիմել մեզ մեր տպարանի հասցէով:

Մովսէս Վարդանեանց 1—5

Մամուլի տակ է և շուտով լոյս կը տեսնի պ. Աղայեանցի մի նոր աշխատութիւնը—ԱՆԱՀԻՏ Հին գրոյց, ըն-թերցատէր պատանիներին համար. զինն է յիսուն կօպ. ցանկացողը կարող են դիմել մեզ մեր տպարանի հասցէով:

Մովսէս Վարդանեանց 1—5

ԵՂԲԱՐԲ Կ. ԵՒ Ս. ՊՕՊՕՎՆԵՐԻ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՆԻՑ

Մ Օ Ս Կ Վ Ա Յ Ո Ւ Մ

Գրասենեակը Կոնստանտին Կ. Ս. Պօպովի տանը: Պատիւ ունիմ յայտնելու հասարակաց գիտութեան, որ մեր Ֆիլմայի ԹԵՅԻ առևտուրի համար բաց արինք նորերումս նոր խանութներ և հետեւեալ քաղաքներում: ԽԱՐԿՈՎՈՒՄ—Պարոնիկի փողոցի վրա, սեփական տանը: ԹԻՖԼԻՉՈՒՄ—Գօլօվինսկի պրօսպեկտի վրա, Միրիմանեանի տանը: ՍԵՎԱՍՏՕՊՈԼԻՍՄ—Բօլշոյ-Մօրսկոյ փողոցի վրա, Կօզնի վաճառականի տանը: Ինչպէս այս, նոյնպէս և առաջուայ խանութները Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳՈՒՄ: ՎԱՐՇԱՎԱՅՈՒՄ և ԿԻԷՎՈՒՄ—Թէյն օր առած է ֆունտերի, կէս ֆունտերի և քառորդ ֆունտերի, ուղարկվում է մեր գլխաւոր պահեստի խանութից, սր գտնվում է Օսկովայում, Կրասնոսելսկի փողոցի վրա, սեփական տանը: 15—30

ԶԱԲԱՐԱՑ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆՑԻ «ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԳՐԱԽԱՆԱՆՈՑԻ» հրատարակութեամբ լոյս են տեսած հետեւեալ ԴԱՍԱԿԱՆ և ԸՆԹԵՐՑԱՆԵԼԻ ԳՐԱՆԵՐԸ:

1 Սիմօնեանց Մ. Գործվածութեան թուղթերի մ. ա. (ամբողջ թուղթ).....	50 ր.
2 Նոյնը մասն ր. (կոտորակներ).....	50 >
3 Պատուիրող թուղթերի թուղթեր.....	65 >
4 Ղուկասեանց զատագիրը ընդհանրութեան.....	40 >
5 ընդհանուր պատմութիւն հին դարի մ. ա.....	80 >
6 Սիմօնեանց Պ. Սրբազան պատմութիւն հին կտակարանի հ. ա.....	60 >
7 Նոյնը.....	60 >
8 Տէր Աղբեանց զատագիրը ուսուցիչ լեզուի.....	60 >
9 ընդհանրաբար մասն առաջին.....	25 >
10 զատագիրը աղօթից.....	7 >
11 Զ. Գրիգորեանց մարդակազմութիւն.....	50 >
12 Սիմօնեանց Ն. զատագիրը ընդհանուր աշխարհագրութեան հ. ա. մասն նախագիտելիք 5 պատկերով.....	35 >
13 Նոյնը հ. ր. մասն ուսումնական և բնական 31 պատկերով.....	60 >
14 Ն. Գ. մասն քաղաքական.....	60 >
15 Բանաթերանց քերականութիւն աշխարհիկ լեզուի.....	25 >
16 Երկրիկեանց մանկական երգարան.....	20 >
17 Չայնադիալ մանկական երգարան.....	40 >
18 Գաւառ Գաւառիպ մանկական ոտանաւորներ և երգեր.....	20 >
19 Միրիմանեան թուղթերի թուղթեր (թուղթ).....	12 >
20 Կօնդատեանցի գծագրութեան օրինակներ.....	40 >
21 Գերական-Այլնարան հին ոճով.....	10 >
22 Տղայացանցի չորս երես թերթ.....	5 >
23 Շարժական տառեր մեծատառ և փոքրատառ թերթ.....	5 >
24 Երեւնցի երկունք թ. դարու.....	1 ր. >
25 Թէոգորոս Ոչտունի.....	1 ր. >
26 Թորոս Լեւոնի (2-րդ տպագրութիւն).....	1 ր. >
27 Թաղարեան փ ո թ լեզուագիտական հետազոտութեան.....	50 ր.
28 Նաղարեանց պոլիգլոթիկալ—մանկական թատրոն.....	20 ր.
29 Արմանեանց Նաղա և Գաւառեանտի.....	20 ր.
30 Ա. Մ. Ե. Պ. Կիւրազուրը Հայկ. Արամ և Վահագն.....	30 ր.

31 Մանգլեանց Աղգային—քննական աշխարհ.....	25 ր.
32 — — — — — Կիւրազուրական աշխարհ.....	30 ր.
33 — — — — — Կապեանական և հայերի աշխարհ.....	65 ր.
34 Երկրիկեանց զատագիրը Չայնադիալ.....	30 ր.
35 Տէր-Արարմանց Հ. պատմութիւն 24 պատկերով.....	1 ր.
36 Տնային բժշկական մարմնամարզութիւն.....	40 ր.
- Վերջիւնէլ գրքերը տասնից աւելի առնողներին 20% զիջում կը լինի գինը կանխիկ վը-ծարողին: 8—20

ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՄԵՐԵԼ (աթոռներ և բազկաթոռներ) ծախվում են մեծ քանակութեամբ և մանր, միջի փողոցում կատարկաց փողոցի անկիւնում ՄԻ-ԲԱՅԵԼ ՏԵՐ-ՆԻԿՈՍԵԱՆԻ պահեստում:

Օտարաբաղաբացիք կարող են դիմել այս հասցէով. Тифлисѣ, Михаилу Н. Теръ-Никогосову.

72—150